

PLÂNGERILE LUI IEREMIA

Introducere

„Ne amintește în surdina că, în pofida tuturor ademenirilor și aurei de aparentă strălucire, păcatul atrage după sine poveri grele de durere, întristare, mizerie, sterilitate și suferință. Este reversul monedei: «să mâncăm, să bem și să ne veselim.»”

– Charles R. Swindoll

I. Locul unic în Canon

Această cânticică se numește „Plângeri” în greacă, latină și engleză. Evreii o definesc în funcție de primul cuvânt în limba ebraică cu care încep capitolele 1, 2 și 4, ce se poate traduce prin „Cum” sau „Vai”. Cartea constă din cinci poeme separate având *tema* comună a distrugerii Ierusalimului de către Nebucadnețar în anul 586 î.Cr. și *structura* unică de acrostih a primelor patru capitole.

Probabil pentru a înlesni memorarea, rândurile poemului se succed în ordinea alfabetului ebraic, fiecare verset începând cu o nouă literă, cu excepția capitolului 3, unde fiecărei litere îi sunt repartizate trei versete în șir, începând cu aceeași literă. Capitolul 5 are același număr de versete ca alfabetul ebraic (douăzeci și două) dar nu se prezintă sub formă de acrostih.

În pofida dificultății respectării acestei prozodii sofisticate, cartea reușește să transmită sentimente pătrunzătoare de patriotism și profundă durere a inimii.

II. Paternitatea

Nu găsim menționat autorul în textul propriu-zis al cărții Plângeri, dar tradiția conform căreia Ieremia este cel ce a compus-o a rămas în picioare până în veacul al optsprezecelea, când a fost atacată de criticii moderni.

Traducerea în greacă (Septuaginta) a cărții Plângeri este însoțită de o prefață al

cărei stil pare să indice un original ebraic: „Și s-a întâmplat că după ce Israel a fost dus în captivitate iar Ierusalimul a fost pustit, Ieremia a șezut jos și a plâns cu jale mare pentru Ierusalim, zicând...” (Aici începe capitolul întâi).

Stilul cărții sugerează că a fost într-adevăr scrisă de „profetul plângător” iar 2 Cronici 35:25 de asemenea afirmă că Ieremia a compus cântări de jale sau plângeri. Faptul că autorul a fost martor ocular al evenimentelor descrise și că nu există nici un alt candidat logic la funcția de autor al ei este de natură să susțină tradiția ebraică și opinia creștină conform căreia Ieremia este cel ce a compus cartea Plângeri.

III. Data

Descrierile nemijlocite ale devastării Sionului sunt atât de vii și de copleșitoare încât denotă că au fost așternute în scris la scurtă vreme după consumarea evenimentului (prin anul 586 sau 585 î.Cr.), înainte ca Ieremia să fi fost dus în Egipt.

IV. Fondul și tema

Căderea Ierusalimului a fost o perioadă de groaznică suferință și cumplite dureri. Or, tocmai această mare nenorocire a determinat compunerea cărții Plângeri, izvorâtă, credem noi, din însăși inima îndurerată a profetului Ieremia.

Cartea aceasta formează un fel de anexă la profețiile lui Ieremia, descriind profunda întristare a profetului în fața distrugerii Ierusalimului și a templului. În loc să se bucure pentru faptul că profețiile sale s-au împlinit, el a plâns cu amărăciune pentru suferințele îndurate de popor.

Pe lângă faptul că Plângerile redau înseși cuvintele lui Ieremia, am mai putea afirma că în această carte sunt exprimate următoarele teme majore:

1. Întristarea rămășiței de evrei, al căror purtător de cuvânt era Ieremia, de a fi văzut cu ochii lor invazia babiloneană.

2. Cumplita suferință îndurată de Mesia când a venit să sufere, să sângereze și să moară pe crucea Golgotei (vezi, de pildă, 1:12).

3. Durerile și întristările pe care le va resimți rămășița de evrei când vor fi chemați să îndure perioada Marii Strâmtoări, („Necazul lui Iacov,“ „Marea Tribulație“).

Păcat ⇨ Suferință (1:8)

Întristare ⇨ Pocăință (1:20)

Rugăciune ⇨ Nădejde (3:19-24)

Credință ⇨ Restaurare (5:21)

Calea spre reinnoire

SCHIȚA

I. GROAZNICA PUSTIIRE A IERUSALIMULUI (1:1-11)

II. JALNICELE STRIGĂTE, MĂRTURISIRI ȘI RUGĂCIUNI ALE POPORULUI (1:12-22)

- A. Strigătul (1:12-17)
- B. Mărturisirea (1:18, 19)
- C. Rugăciunea (1:20-22)

III. DOMNUL VĂZUT ÎN POSTURA CELUI CARE A PEDEPSIT IERUSALIMUL (cap. 2)

- A. Efectele mâniei lui Dumnezeu (2:1-13)
- B. Cauza mâniei lui Dumnezeu – eșecul profetilor falși de a avertiza poporul (2:14)
- C. Ridiculizarea spectatorilor (2:15, 16)
- D. Împlinirea amenințărilor lansate de Dumnezeu (2:17)
- E. Chemarea la pocăință (2:18, 19)
- F. Rugăciunea pentru îndurarea lui Dumnezeu (2:20-22)

IV. PROFETUL DĂ GLAS DURERII ȘI MĂRTURISII RĂMĂȘITEI (cap. 3)

- A. Judecățile lui Dumnezeu (3:1-18)
- B. Îndurările Domnului (3:19-39)

C. Chemarea la reînnoire spirituală (3:40-42)

D. Durerea resimțită de Ieremia pentru Ierusalim (3:43-51)

E. Rugăciunea profetului ca să fie izbăvit de vrăjmașii lui (3:52-66)

V. CONTRAST ÎNTRE TRECUTUL ȘI PREZENTUL ISRAELULUI (4:1-20)

VI. PERSPECTIVA VIITORULUI – EDMUL VA FI DISTRUS IAR IUDA VA FI RESTAURATĂ (4:21, 22)

VII. RĂMĂȘITA APELEAZĂ LA ÎNDURAREA LUI DUMNEZEU, RUGÂNDU-L SĂ ADUCĂ REFACERE (cap. 5)

COMENTARIU

I. GROAZNICA PUSTIIRE A IERUSALIMULUI (1:1-11)

Vedem aici completa nimicire a Ierusalimului. Versetele 1-11 sunt comentariul unui spectator. Cetatea ce era odinioară plină de oameni este acum o văduvă întristată; prințesa a devenit o sclavă, uitată și părăsită de idolii ei, trădată de aliații ei (v. 1, 2). Oamenii s-au dus în captivitate din pricina păcatului lor. Nu mai vin pelerinii să se închine în Sion (v. 3-9). Prețioasele vase ale sanctuarului au fost duse de cuceritori în Babilon (v. 10) iar oamenii suferă de foame (v. 11).

II. JALNICELE STRIGĂTE, MĂRTURISIRI ȘI RUGĂCIUNI ALE POPORULUI (1:12-22)

A. Strigătul (1:12-17)

Pasajul acesta descrie durerea fără egal a Ierusalimului. Versetul 12 a devenit „o expresie clasică a întristării”⁴¹, reamintindu-ne de momentul în care Domnul nostru a plâns și El pentru această cetate și pentru faptul că locuitorii săi îndărătnici L-au respins. Limbajul acestor versete corespunde de asemenea cu condiția lui Cristos pe cruce, înconjurat de soldații nemiloși, de liderii religioși ai națiunii și de mulțimea de oameni – toți urmărind suferințele Sale ca pe un spectacol public.

Evreii recunosc că Domnul (v. 15) este Cel care a adus această nenorocire peste ei și deși Sionul cere îndurare cu mâinile întinse, nu se găsește nimeni care s-o mângâie; ea a devenit un lucru necurat (v. 17).

B. Mărturisirea (1:18, 19)

În mărturisirea lor, evreii recunosc că Domnul a dat dovadă de neprihănire când i-a trimis în captivitate și că ei s-au răsculat împotriva poruncii Sale, precum și faptul că ibovnicii ei păgâni – adică națiunile – au înșelat-o.

C. Rugăciunea (1:20-22)

Iudeea se roagă ca Dumnezeu să-i pedepsească pe dușmanii ei, ce s-au bucurat de suferința sa, recunoscând în același timp, printre suspine, fărâdelegile sale.

III. DOMNUL VĂZUT ÎN POSTURA CELUI CARE A PEDEPSIT IERUSALIMUL (cap. 2)

A. Efectele mâniei lui Dumnezeu (2:1-13)

2:1-7 Versetele arată ce i-a făcut Dumnezeu lui Iuda – cum i-a distrus templul (**așternutul picioarelor**) (v. 1), cum i-a înghițit cetățile (v. 2), cum a refuzat să-l rețină pe dușman, purtându-se de parcă El Însuși ar fi fost vrăjmașul lui Iuda (v. 3-5), tratând templul ca pe o simplă grădină, cauzând încetarea sistemul jertfelor și înlăturarea atât a regelui, cât și a preotului (v. 6, 7).

2:8-13 El a ruinat cetatea, dregătorii ei fiind acum în exil iar profeții nemibeneficiind de nici un mesaj din partea Domnului, în contextul în care bătrânii plâng iar fecioarele stau cu capul acoperit de rușine (v. 8-10). Copiii cad răpuși de

foame (v. 11, 12). Calamitatea ce s-a abătut peste oameni este mai mare decât și-a putut imagina profetul, negăsind mângâiere pentru ea (v. 13). „**Fiica fecioară a Sionului**“ este starea în care *ar fi trebuit să* fie oamenii – cu totul altceva decât ceea ce *sunt* în realitate.

B. Cauza mâniei lui Dumnezeu – eșecul profeților falși de a avertiza poporul (2:14)

Profeții lui Iuda avuseseră vedenii false și înșelătoare. În loc să demaște fărădelegea poporului, ei au născocit tot felul de profeții false și cumplite aiureli.

C. Ridiculizarea spectatorilor (2:15, 16)

Vecinii lui Iuda jubilează în fața prăbușirii Ierusalimului, bătând din palme, suierând printre dinți și zicând cu satisfacție sadică: „**Aceasta e ziua pe care am așteptat-o; am găsit-o, am văzut-o!**“

D. Împlinirea amenințărilor lansate de Dumnezeu (2:17)

Domnul Și-a împlinit cuvântul. Și-a doborât propriul Său popor, înălțând puterea („cornul“ în original) vrăjmașilor lui Iuda.

E. Chemarea la pocăință (2:18, 19)

Părinții sunt îndemnați să plângă înaintea Domnului fără încetare pentru tinerii lor copii care leșină de foame pe la colțurile ulițelor.

F. Rugăciunea pentru îndurarea lui Dumnezeu (2:20-22)

Femeile își mănâncă proprii lor copii din pricina foametei. Străzile sunt pline de cei uciși din pricina faptului că Dumnezeu i-a invitat pe babilonieni să vină la ospăț.

IV. PROFETUL DĂ GLAS DURERII ȘI MĂRTURISII RĂMĂȘITEI (cap. 3)

A. Judecățile lui Dumnezeu (3:1-18)

Alternând între persoana întâi singular și persoana întâi plural, profetul face o paralelă între propriile sale experiențe și cele ale concetățenilor săi. Mânia lui

Dumnezeu este descrisă sub forma întunericului, a loviturilor neîncetate ale mâinii Sale (v. 1-3); ei sunt înfățișați ca niște oameni îmbătrâniți înainte de vreme, oase frânte, morți aflați încă în viață (v. 4-6); ca unii ce sunt sortiți unei temnițe din care nu pot să scape, ca unii cărora nu li se răspunde la rugăciune (v. 7-9); ca niște animale hăituite, în care să se tragă cu săgeata (v. 10-12); ca niște răni adânci, ca unii vrednici de dispreț, ce se hrănesc cu amărăciunea (v. 13-15); ca niște dinți zdrobiți, ca cenușa (v. 16); ca unii ce și-au pierdut memoria, pacea și prosperitatea, precum și ca unii ce au pierdut orice nădejde de ajutor divin (v. 17, 18).

B. Îndurările Domnului (3:19-39)

Rugându-se ca Dumnezeu să-Și aducă aminte de soarta lui amară, profund deprimat din cauza nenorocirii sale (v. 19, 20), profetul reușește să-și ia ochii de la sine și să privească, în schimb, spre Domnul. Nădejdea reînvie când profetul își aduce aminte că **bunătățile și îndurările Domnului se reinnoiesc în fiecare dimineată** (v. 21-24) iar credințioșia Lui este mare² (v. 21-24). El enumeră învățămintele pe care și le-a însușit în școala suferinței: este bine să aștepti în tăcere ajutorul Domnului, izbăvirea Sa; este bine să te supui jugului Său încă din tinerețe (v. 25-27); să accepți disciplina pe care ți-o aplică Domnul și loviturile și insultele cu care te împoașcă lumea fără să răspunzi cu aceeași monedă (v. 28-30); repudierea lor de către Dumnezeu nu este finală, după cum nu este lipsită de teamei; bunătățile Sale și îndurările Sale nu vor lipsi niciodată (v. 31-33); Domnul nu aprobă asuprirea, nedreptatea sau refuzarea drepturilor (v. 34-36); El este suveran, cuvântul Său predominant, toate lucrurile slujesc voii Sale; a te plângeră pentru faptul că El pedepsește păcatul este lipsit de sens (v. 37-39).

C. Chemarea la reînnoire spirituală (3:40-42)

Calea binecuvântării se găsește în cercetarea de sine și întoarcerea la Domnul. Păcatul nemărturisit rămâne neiertat.

D. Durerea resimțită de Ieremia pentru Ierusalim (3:43-51)

Asistăm în acest punct la o revenire la tema suferințelor lui Ieremia și ale poporului. Dumnezeu îi urmărise și-i ucisese fără milă, Se izolase de rugăciunile lor și-i făcuse de ocară în fața întregii lumi (v. 43-45). Toți dușmanii lor și-au bătut joc, în timp ce poporul lui Dumnezeu a avut parte de frică, pericole și nimicire. Pustiirea poporului său l-a făcut pe profet să plângă fără încetare (v. 46-51).

E. Rugăciunea profetului ca să fie izbăvit de vrăjmașii lui (3:52-66)

Hăituit ca o pasăre, lovit cu pietre și aruncat într-o groapă, profetul a crezut că a sosit sfârșitul (v. 52-54). El s-a rugat fierbinte din adâncuri iar Dumnezeu i-a răspuns, spunându-i să nu se teamă (v. 55-57). Acum el îl roagă pe Domnul să vadă cum a fost el maltrat – răzbunarea, stragemele, ocările, insultele, bârfa și batjocurile la care a fost supus – și să judece cauza lui. Neprihănirea cere pedepsirea, blestemarea, urmărirea și nimicirea dușmanilor (v. 58-66). „O inimă acoperită cu un văl“ (v. 65), ca în textul de la 2 Cor. 3:15 unde se spune: „Când se citește Moise, un văl le acoperă [evreilor] inima,“ nu se referă probabil la „împietrire, ci la legarea inimii, care aruncă în pierzare.“³

V. CONTRAST ÎNTRE TRECUTUL ȘI PREZENTUL ISRAELULUI (4:1-20)

Profetul compară gloria de odinioară cu starea jalnică a Ierusalimului din acele zile. Templul este distrus, mamele își părăsesc copiii (v. 3, 4), oamenii mor de foame (v. 5), pedeapsa se prelungește (v. 6), prinții nu se mai recunosc pe străzi (v. 7, 8), canibalismul predomină chiar între femeile milostive (v. 10) iar cetatea ce fusese considerată cândva de necucerit acum a căzut (v. 12). Toate acestea au fost cauzate de păcatele profetilor ei... preoților și poporului (v. 13-16). În zadar au așteptat ajutor de la Egipt (v. 17). Babilonienii i-au împresurat dintr-odată (v. 18, 19) iar Regele Zedechia, unsul Domnului, a fost prins (v. 20).

VI. PERSPECTIVA VIITORULUI – EDOMUL VA FI DISTRUS IAR IUDA VA FI RESTAURATĂ (4:21, 22)

Fiica Edomului s-a bucurat de căderea Ierusalimului, dar ea va fi pedepsită aspru iar păcatele ei se vor da în vileag. Sionul va fi răscumpărat.

VII. RĂMĂȘITA APELEAZĂ LA ÎNDURAREA LUI DUMNEZEU, RUGÂNDU-L SĂ ADUCĂ REFACERE (cap. 5)

5:1-14 În aceste versete oamenii deplâng condițiile groaznice care s-au abătut asupra lor – costul ridicat al existenței (v. 4); munca forțată (v. 5); aspirirea (v. 8); foamea și pericolele (v. 9, 10); atrocitățile comise împotriva fecioarelor, prinților și bătrânilor (v. 11, 12); greutatea cu care sunt confrunțați tinerii, băieții și bătrânii (v. 13, 14).

5:15-18 Din pricina tuturor acestor orori, bucuria lui Iuda a încetat, dansul s-a transformat în jale, cununa a căzut de pe capul ei iar Muntele Sion zace pustiu.

Motivul pentru toate acestea este mărturisit: „Vai de noi, căci am păcătuit!“

5:19-22 În fine oamenii îl roagă pe Domnul să-i readucă la El Însuși, pentru ca să poată fi restaurați și reînnoiți. Este interesant că în multe manuscrise ebraice versetul 21 se repetă după versetul 22, după câte se pare pentru ca astfel cartea să se încheie pe o notă de speranță, iar nu de întristare.⁴ De fapt, cum remarcă Keil, o înțelegere corectă a versetului 22 face inutilă această repetare:

Această concluzie este în deplină concordanță cu tonul întregii cărți Plângeri, în care plângerea și rugămintea trebuie să continue până la capăt – dar nu fără un element de speranță, deși acesta nu se ridică la nivelul biruinței înaripate, ci, cum se exprimă Gerlach, „abia pâlpâie de departe, ca luceafărul de dimineață printre nori, care nu risipește el însuși umbrele nopții, deși vestește apropierea soarelui ce stă să răsară și faptul că acestuia îi va aparține biruința.“⁵

NOTE FINALE

¹(1:12-17) R. K. Harrison, *Jeremiah and Lamentations*, p. 210.

²(3:19-39) Să-i fie îngăduit editorului să împărtășească cititorului o amintire personală. Versetele 22 și 23 au un înțeles deosebit pentru mine. Tatălui meu îi plăcea să citeze versetul 22: „Prin îndurările Domnului nu suntem noi mistuiți“ (v. 22) iar cântarea favorită a mamei mele, „Great Is Thy Faithfulness“ (Mare este credințioșia Ta) se bazează pe versetul 23. Abia după ce amândoi au plecat acasă la Domnul ne-am dat noi seama că sentimentele lor – fiecare oglindind personalitatea sa – se potriveau de minune, unul

lângă altul, ca în capitolul 3 din Plângeri.

³(3:52-66) C. F. Keil, “Lamentations,” în *Biblical Commentary on the Old Testament*, XX:455.

⁴(5:19-22) O repetare similară pentru lecturi mai adecvate din sinagogă se întâlnește la sfârșitul cărților Eclesiastul, Isaia și Maleahi.

⁵(5:19-22) Keil, “Lamentations,” XX:455.

BIBLIOGRAFIE

Pentru *Bibliografie* a se consulta Bibliografia de la comentariul asupra cărții Ieremia.